

Motiverne til foranstaaende Lovudkast ere saalydende:

Ved Forordningerne af 6te Juni 1769 og 25de Marts 1791 samt Placat af 7de Juni (Kongelig Resolution 6te Juni) 1806 er det forbudt at nedlægge Bøndergaard, hvorved forstaaes:

enten at en Gaard ikke paa anordningsmæssig Maade holdes forsynet med Bygninger og Beboere (Placat 7de Juni 1806.)

eller at den drives under en anden Eiendom, eller at saamegen Jord frastilles en Gaard, at den ikke beholder et Tilliggende af i det Mindste 1 Td. Hartkorn tilbage.

Imidlertid er det, under visse nærmere Betingelser, i de nedenanførte 3 Tilfælde tilladt en Godseier at nedlægge Bøndergaard, nemlig:

Ifølge Forordningen af 25de Marts 1791 §§ 1—6 kan en Jorddrot nedlægge en Gaard og henlægge dens Jorder under andre Bøndergaard, naar han, uagtet den har været opbudt paa den i Forordningen nærmere beskrevne Maade, ikke kan erholde en Fæster til samme, dog skal han paa den nedlagte Gaards Grund opbygge 2de nye Huse, som tillægges hvert 6 Tønder Land Middelfjord, og derhos henlægge til ethvert Huus i Byen, som ikke er forsynet med 3 Tønder Land Middelfjord, saamegen Jord, at det erholdes et saadant Tilliggende, ligesom ingen Bøndergaards Jordtillæg ved saadan Nedlæggelse maa forøges til højere end 160 Td. Land eller 12 Tdr. Hartkorn, hvilkens Qvantitet af Jord eller Hartkorn i intet Tilfælde maa overskrides.

Ifølge samme Forordnings § 7 kan en Jorddrot nedlægge Bøndergaard, naar han enten deler sammes Jorder mellem Beboerne af jordsløse Huse eller anvender dem til Boesteder og nye Huse. En lignende Tilladelse til at nedlægge Selveier eller Arvefæstegaarde blev givet ved Placat af 26de November 1800 og Forordningen af 25de Juni 1810 § 1, men er bortfalden ved Forordningen af 3die December 1819 § 1, som dog ikke antages at have hævet Forordningen af 25de Marts 1791 § 7, der kun angaaer Fæstegods.

Ifølge Forordningen af 27de September 1805 § 11 kan en Jorddrot ved indtræffende Fæsteforandringer nedlægge enkelte Bøndergaard

for at indtage sammes Jorder til Skovs Fredning og Opæffning, dog at der i hver nedlagt Gaards Sted indrettes 2 nye Huse, hvert med et Tilliggende af 3 Tønder Land Middelfjord, til bestandig Vedligeholdelse.

Endvidere blev Rentekammeret ved Kongelig Resolution af 14de December 1791 bemyndiget til ad mandatum at bevilge Nedlæggelsen af udfstede Bøndergaard, hvorved det iblandt Andet skulde betinges af vedkommende Jordergodseier, at han til bestandig Vedligeholdelse skulde indrette 2 nye Huse, og tillægge disse saavel som ethvert Huus i Byen, som ikke allerede havde saadant Jordtillæg, 3 Tdr. Land Middelfjord, ligesom ingen Bøndergaards Tillæg af Jord ved saadan Nedlæggelse maatte forøges til højere end 100 Tdr. Land brugbar Jord eller 8 Tdr. Hartkorn; men ved Kongelig Resolution af 5te Juli 1815 blev der meddeelt Rentekammeret Bemyndigelse til „uden speciel Forestilling at meddele Bevillinger ad mandatum paa Bøndergaards Nedlæggelse eller Sammenlæggelse uden Hensyn til den Størrelse, de Gaarde, til hvilke Jord ved saadan Nedlæggelse eller Sammenlæggelse henlægges, derved faae, samt om endog itkun eet Huus efter Omstændighederne skulde istedetfor den nedlagte Gaard kunne blive opført.“

Med Hensyn dernæst til Driften af flere særlige Gaardbrug for Eierens egen Regning uden disses Sammenlægning har det altid været anseet som en Følge af Placat af 7de Juni 1806, at naar en Eier af et andet Jordbrug, hvad enten han er Godseier eller ikke, desuden bestodder een eller flere Selveier eller Arvefæstegaarde, er han forpligtet til at bortfaste disse eller bortforpagte dem i Overensstemmelse med Forordningen af 15de Juni 1792 § 11. Imidlertid er det ved Kongelig Resolution af 2den Marts (Cancellie Skrivelse 16de Juli) 1796 tilladt en Fæstebonde, som er kommen i Besiddelse af en Selveier eller Arvefæstegaard, selv at drive denne uden at tage sin Brugsret over Fæstegaarden, naar Saadant kan skee uden Fornærmelse for Jorddrotten, og ved Kongelig Resolution af 29de November 1815 blev Rentekammeret bemyndiget til at tilstaae Eiere af 2 eller flere Selveier eller Arvefæstegaarde at bortforpagte dem paa kortere Tid. I Henhold